

DENKHOEDEN VAN DE BONO

Deze zelfevaluatie is gebaseerd op de zes hoeden van De Bono. Leerlingen kijken naar toetsen en/of projecten op verschillende manieren. Door de denkhoeden te gebruiken, worden ze gedwongen om het proces langs alle kanten te bekijken.

ZILL DOELEN

IVzv4 Specifieke strategieën inzetten om vragen, opdrachten, uitdagingen en problemen efficiënt aan te pakken

Wat zijn de zes hoeden van De Bono?

De Bono beschrijft zes manieren waarop je situaties kan beschouwen. Deze zes denkhoeden kun je gebruiken bij het (onder)zoeken van mogelijke oplossingen voor problemen vanuit de verschillende denkwijzen. Denk je vanuit verschillende denkhoeden dan ontstaat een completer beeld. De techniek gaat uit van het idee dat mensen vaak geneigd zijn problemen steeds op eenzelfde manier te benaderen. Door de denkhoeden te gebruiken, word je gedwongen om het probleem ook eens van een andere kant te bekijken.

De rode hoed: *emotioneel denken*

Deze hoed staat voor emoties, spontaniteit, gevoel en intuïtie.
Je reageert vanuit je gevoel en hoeft geen argumenten te geven.
Hoe voel ik me hierbij, wat zegt mijn intuïtie me?

De witte hoed: *objectief-analytisch denken*

Deze hoed staat voor feiten, cijfers en informatie.
Je gaat uit van objectieve informatie.
Wat weet ik en wat niet?

De zwarte hoed: *negatief-kritisch denken*

Deze hoed staat voor zwartkijken, voor nadruk op het negatieve en op aanwezig risico's.
Je bent advocaat van de duivel, voorzichtig, pessimistisch.
Pas op! Het kan hier gevaarlijk, moeilijk zijn.

De gele hoed: *positief denken*

Deze hoed staat voor positief en constructief denken, optimistisch zijn.
Je bent op zoek naar voordelen en bekijkt het van de zonnige kant.
Wat is goed en haalbaar in het idee?

De groene hoed: *creatief denken*

Deze hoed staat voor creativiteit, groei, energie en leven.
Je brengt alternatieven en nieuwe ideeën aan. Je bent opbouwend, vruchtbaar.
Je mag freewheelen (vrij associëren) in je manier van denken.
Hoe kan het anders?

De blauwe hoed: *beschouwend-controllerend denken*

Deze hoed staat voor afstandelijkheid en controle.
Je bent de dirigent die het proces in de gaten houdt.
Je evalueert wat is bereikt, stelt vast wat de volgende stap moet zijn.
Welke actie onderneem ik, wat organiseer ik, wat is het besluit?

Het is wel belangrijk dat leerlingen eerst leren denken vanuit de zes hoeden van De Bono. Meer hierover vind je in het praktijkvoorbeeld 'Werken met de zes hoeden van De Bono'.

Evalueren met de zes hoeden van De Bono

De evaluatie gebeurt op basis van het doel dat in het project of de toets in de focus staat. Je observeert hoe leerlingen zichzelf evalueren. Zijn ze eerlijk tegenover zichzelf? Komen ze tot inzichten en hoe zetten ze deze dan verder in? Lukt het de leerlingen om een kijk te krijgen op een eventueel probleem? Komen ze tot mogelijke oplossingen en een planning? Zien ze hoe het anders kan...?

Als afsluiting van een project of van een toets (rapport) evalueren leerlingen met de zes hoeden zichzelf of het proces dat gelopen is. De doelen in de focus van deze projecten of toetsen worden dan mee geëvalueerd.

De leerlingen gebruiken hierbij een hulpblad. De volgorde op het hulpblad hoeft niet bepalend te zijn. Het is een voorstel.

Evalueren met de 6 hoeden van De Bono

	De feiten: <ul style="list-style-type: none"> • Wat is er gebeurd? • Wat heb ik gedaan? • In welke volgorde heb ik het gedaan? • ...
	Het proces: <ul style="list-style-type: none"> • Hoe heb ik het aangepakt? • Gaf dit het gewenste resultaat? Of is het beter / slechter? • ...
	De sterktes: <ul style="list-style-type: none"> • Wat heb ik goed gedaan? • Wat heb ik geleerd? Wat neem ik mee? • Wat doe ik volgende keer op dezelfde manier? • ...
	De zwaktes: <ul style="list-style-type: none"> • Wat ging nog moeilijk? • Wat liep er mis of wat lukte niet? • ...
	Mijn gevoelens: <ul style="list-style-type: none"> • Hoe voel ik mij? • Ben ik tevreden/teleurgesteld/boos/...? • ...
	Kansen en mogelijkheden: <ul style="list-style-type: none"> • Wat kan ik volgende keer anders doen? • Zal ik mijn aanpak veranderen en hoe? • ...

Zelfevaluatie rapport met de 6 hoeden van De Bono

	De feiten: <ul style="list-style-type: none"> • Wat weet ik? • Voor welke vakken scoor ik goed? • Voor welke vakken scoor ik minder goed? 	
	Sterktes: <ul style="list-style-type: none"> • Wat heb ik goed gedaan? • Hoe heb ik dit voorbereid? 	
	De zwaktes: <ul style="list-style-type: none"> • Wat is er fout gegaan? • Wat liep er mis? • Heb ik voor deze toets minder goed geleerd? • Begreep ik de leerstof niet goed? 	
	Mijn gevoelens: <ul style="list-style-type: none"> • Wat ging nog moeilijk? • Wat liep er mis of wat lukte niet? • ... 	
	Kansen en mogelijkheden: <ul style="list-style-type: none"> • Wat kan ik volgende keer anders doen? • Zal ik mijn aanpak veranderen en hoe? • ... 	
	Proces: <ul style="list-style-type: none"> • Maak afspraken. • Ik denk na over WAT ik zal doen en HOE ik het zal doen. • Ik maak een planning / voorstel. 	
	<ul style="list-style-type: none"> • Wat zijn de voordelen hiervan? • Waarom zal dit wel lukken? • Waarom is dit belangrijk? • Wat is er aantrekkelijk aan het voorstel? • Waarom kan ik dit goed doen? 	

PRAKTIJKVOORBEEDEN

Evaluatie project 'Reis om de wereld' (basisschool Oeterveld Neeroeteren, 5e leerjaar, Clijsters Stella)

Als afsluiting van ons W.O.-project 'Reis rond de wereld' organiseerden we een groot vakantiesalon. Hier hadden de leerlingen in duo's aan gewerkt. Om dit vakantiesalon te evalueren, gebruikte ik de zes denkhoeden van de Bono. Na een korte voorstelling van de zes denkhoeden kreeg ieder duo zes papieren hoeden in de zes kleuren. Op de voorkant werden de hoeden benoemd en stond een reeks hulpvragen.

- **Rode hoed** = gevoelhoed: voorbeeldvraag: Wat was mijn eerste gevoel bij de plannen van het vakantiesalon? "Mijn eerste gevoel was superleuk, maar ik was ook een beetje zenuwachtig."
- **Gele hoed** = goede punten hoed: voorbeeldvraag: Wat vind je waardevol aan dit project? "Ik vond dat ik goed uitleg gaf. We hebben goed samengewerkt. Het leukst was dat we mensen van andere landen hebben ontmoet. Ze wilden met ons praten, maar ik ken geen Engels."
- **Zwarte hoed** = pas op hoed: voorbeeldvraag: Welke problemen kreeg je bij de uitwerking van het vakantiesalon? "Toen mijn partner en ik ruzie hadden, ging het even niet zo goed! Veel kinderen kwamen alleen voor de frietjes en niet om iets bij te leren."
- **Blauwe hoed** = planhoed: voorbeeldvraag: Welke afspraken maakte je bij de uitwerking van het vakantiesalon? "Ja, we hadden alles gedaan wat we gepland hadden. We hebben eerst goed overlegd."
- **Witte hoed** = weethoed: voorbeeldvraag: Welke informatie gebruikte ik? "Al mijn info had ik drie keer nagekeken, dus die was wel juist. Ik verzamelde de informatie van Wikipedia."
- **Groene hoed** = ideetjeshoed: voorbeeldvraag: Kan ik dit vakantiesalon anders doen? "We hadden meer uitleg moeten geven. Volgende keer gaan we het volkslied laten beluisteren. Ik zou dat monument in het groot knutselen."

Ieder duo noteerde de antwoorden en ervaringen op de achterkant van iedere hoed. Nadien werd dit in de kring besproken. Deze werkwijze leverde een ruimere evaluatie op en is een prachtige methodiek om vanuit verschillende standpunten te evalueren.

Evaluatiekring als afsluiting van de week (3de leerjaar basisschool kadee Tongerlo – juf Anja Schrooten)

Op vrijdag het laatste kwartiertje houden we een weekevaluatie met de hoeden. Voorlopig nemen we enkel de zwarte, de gele en de rode hoed.

- **Zwarte hoed**: wat verliep er deze week niet zo goed of wat vond je niet tof deze week en wat kunnen we hieraan doen. Bijvoorbeeld: "regelmatig ruzie gehad bij trefbal omwille van een ongelijke verdeling we lossen dit op door een nieuwe verdeling te maken."
- **Gele hoed**: wat vond je heel fijn deze week. Kunnen we dit nog eens doen? Bijvoorbeeld: "het knutselen vond ik heel tof de toneelhoek bij hoekenwerk."
- **Rode hoed**: hoe heb je je deze week vooral gevoeld, ben je misschien eens heel erg blij, verdrietig of boos geweest? Bijvoorbeeld verdrietig: "de kinderen van het 6de schelden op mij", blij: "vond het heel fijn dat Antje met mij speelde tussen de middag."